

Derfor går det ofte galt med økonomisk politik

Børsen den 4 januari 2018

Da Richard Thaler i efteråret velfortjent blev tildelt årets Nobelpris i økonomi, skrev flere kommentatorer, inklusive nogle på denne plads, om hans blinde vinkel. Thalers arbejde har fokuseret på at demonstrere, hvordan almindelige mennesker ofte agerer på måder, der ikke synes rationelle.

Ligesom langt de fleste andre forskere i adfærdsøkonomi antager han derimod, at politikere ikke blot er rationelle, men også automatisk gør det, der er rigtigt for samfundet.

Ny forskning viser, hvor forkert det er. Et belgisk-canadisk-israelsk forskerteam, Lior Sheffer, Peter Loewen, Stuart Soroka, Stefaan Walgrave og Tamir Schaefer, har overtalt knap 400 politikere fra deres respektive lande til at deltage i en serie eksperimenter, der ofte er lavet med almindelige borgere.

Resultaterne, der meget klart viser politiske adfærdsproblemer og såkaldte beslutningsanomalier, udkommer nu i det prestigøse American Political Science Review.

Forskernes udgangspunkt, der nogle gange kaldes "behavioural political economy", er, at politikere har de samme kognitive begrænsninger og adfærdsproblemer som almindelige borgere.

Deres studie peger dog på, at politikere generelt er værre.

Det nye studie viser utvetydigt, at politikere performede dårligere end almindelige borgere i tre forskellige tests.

For det første var de mere påvirkelige af såkaldt framing, dvs. variationer af hvordan man præsenterer en problemstilling.

For det andet var de meget mere tilbøjelige til at udvise det, der kaldes "eskalerende commitment ved sunk costs". Med andre ord smider de gode penge efter dårlige projekter, og argumenterer oftere i retning af, "vi har allerede brugt så mange midler på projektet, så vi kan ikke stoppe nu."

Og for det tredje led politikerne svært af status quo-bias, dvs. at de var tilbøjelige til at holde fast i beslutninger og politik, der ikke virker efter hensigten.

I yderligere tests viste de sig at være lige så dårlige som almindelige borgere, og selv når politikerne blev mindet om, at de kunne holdes ansvarlige, førte det ikke systematisk til markant bedre beslutninger.

Overordnet viser den nye forskning, at politikere er mindst lige så - og ofte væsentligt mere - tilbøjelige til at udvise beslutningsanomalier som almindelige borgere. Resultaterne hjælper således til at forstå, hvorfor politikere ofte kommer så galt afsted med økonomisk politik.

Framing-problemet indebærer f.eks., at det er lettere for særinteresser at påvirke politikere end almindelige borgere.

Politikernes svære status quo-bias giver en ekstra forklaring på, at de så ofte lader være med at indføre nødvendige reformer.

Og når de har besluttet sig, betyder eskalationsproblemet, at de fortsætter med fejl alt for længe. Adfærdsøkonomi er kommet langt, men den nye forskning peger på, at politiske beslutninger stadig er hovedproblemet.

Christian Bjørnskov